

D ů v o d y:

Stěžovatelka spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud spornou pohledávku nezařadil pod ustanovení § 1486 čís. 1 obč. zák., nepokládá ji ani za pohledávku z náhrady škody podle § 1489 obč. zák. a z toho důvodu ji nepokládá za promlčenou. Vadnost řízení spatřuje v tom, že odvolací soud neuvedl pro názor, že jde o pohledávku z obohacení, žádné zákonné ustanovení, a dovozuje, že nejde o pohledávku z obohacení podle § 1431 a násl. obč. zák. Stěžovatelka nemá pravdu. Žalobce opřel žalobní nárok o to, že žalovaná firma mu prodala zboží franco pohraniční stanice, že tudíž měla zaplatiti dovozné až na hranici, že však je zaplatil za žalovanou on a proto mu přísluší za to náhrada. Placení dovozného za toho, kdo je má nésti, může založiti různý právní poměr mezi plátcem a tím, kdo jest povinen k hrazení dovozného. V žádném případě nejde o pohledávku za dodávku věci, provedení díla, nebo jiné plnění ve smyslu § 1486 čís. 1 obč. zák., zaplatí-li kupitel dovozné za prodatele, který podle smlouvy je měl hraditi. Pohledávkou ve smyslu uvedeného ustanovení jest nárok na úplatu z úplatné smlouvy, podle níž jedna strana koná plnění uvedené v § 1486 čís. 1 obč. zák. a druhá strana jest zavázána za to úplatou podle smlouvy. To plyne z historického vývoje. Vládní návrh v § 194 pod čís. 1 zněl, že ve třech letech se promlčují nároky za dodávky zboží a provedení prací nebo jiných plnění v živnosti kupecké nebo v jiném obchodním provozu. Slova plnění (Leistung) bylo použito, by pod zákon byly zahrnuty úplaty, které nejsou za zboží nebo práce, nýbrž i za jiné úkony, které nelze pojmenovati zbožím nebo prací. Tomu svědčí i úvaha, že, kdyby zákonodárce chtěl zahrnouti pod pojem plnění i nároky na náhradu výloh z důvodu příkazu, bylo by zbytečno, by uváděl pod čís. 6 nároky advokátů a jiných zmocněnců na odměnu a na náhradu výloh. Na pohledávky z příkazu, pokud nejde o pohledávky uvedené pod čís. 6 § 1486 obč. zák., z nepřikázaného jednatelství nebo na pohledávku náhrady nákladů podle § 1042 obč. zák. se ustanovení § 1486 čís. 1 obč. zák. nevztahuje. Tam jde jen o promlčení nároku na úplatu za dodávky věcí, prací nebo jiných plnění na straně těch, kdož dodali věci, práci nebo ona plnění. Proto právem odvolací soud nepokládá žalobní pohledávku za pohledávku spadající pod ustanovení § 1486 čís. 1 obč. zák. Tato pohledávka není ani, jak míní stěžovatelka, pohledávkou z náhrady škody podle § 1489 obč. zák. Jí je pohledávka ze zavinění. Pohledávka nákladu vynaloženého za jiného není takovou pohledávkou, nýbrž jest pohledávkou buď přímo ze smlouvy (z příkazu), nebo ze zákona bez ohledu na zavinění. Proto žalobní nárok nepodléhá promlčení podle § 1489 obč. zák. Prvý soud právem zamítl žalobu z důvodu promlčení, nezabývav se dalšími námitkami žalovaného, a proto odvolací soud rozsudek prvního soudu právem zrušil.

Čís. 10900.

I když bylo v nájemní smlouvě mezi dráhou a nájemcem železničního pozemku ustanoveno, že dráha neručí za škody způsobené provozováním

dráhy, ohněm, jiskrami z lokomotivy, otřesy a pod., jest dráha práva ze škody, jež byla nájemci způsobena vykojením vozů. Za své zřízení ručí tu dráha podle § 1313 a) obč. zák.

(Rozh. ze dne 23. června 1931, Rv II 389/30.)

Žalující společnost najala od dráhy plochu, na níž postavila vážní budku. Při vykojení vozů byla budka poškozena. Žalobní nárok proti dráze na náhradu škody uznal procesní soud první stolice důvodem po právu. Důvody: Nájemní smlouvou ze dne 22. června 1926 pronajalo ředitelství čsl. státních drah za roční nájemné 260 Kč žalující straně ve stanici S. plochu 52 m², na níž měla žalující strana mostní silniční váhu s vážním domkem a s dřevěným přístavkem. Podle § 10 čis. 1 všeobecných podmínek nájemních tvořících podstatnou část smlouvy, neručí dráhy a nejsou povinny náhradou za škody, jež vzejdou stavením na najaté věci, trváním nebo provozováním dráhy, ohněm, jiskrami z lokomotiv, otřesy atd. a nájemce musí takové škody nésti sám. Soud má za to, že škodu, jež v souzeném případě žalující straně vznikla, nelze podřaditi pod toto smluvní ustanovení, neboť přetlačení posunovaných vozů přes zarážedla a jich vymrštění a vjetí do vážní budky, způsobené trestným činem zřízců dráhy, nelze považovati za řádné provozování dráhy, ba nelze je považovati za provozování dráhy vůbec. Právě z vysvětlujícího dodatku nájemních podmínek »ohněm, jiskrami z lokomotiv, otřesy atd.« jest souditi na normální příhody při provozování dráhy, nikoli však na vykojení nebo přetlačení železničních vozů. Kdyby měla býti dráha i v takových abnormálních a nepředvídaných případech prosta ručení, bylo by to muselo býti v podmínkách nájemní smlouvy výslovně stanoveno. S poškozením ohněm, jiskrami z lokomotiv, otřesy jest při provozování dráhy vždycky počítati, nikoli však s poškozením, které bylo způsobeno přetlačením vozů za zarážedlo, vjetím vozů do vážní budky a úplným jejím demolováním. Za tuto škodu dráha žalující straně ručí již jako pronajímatelka z nájemního poměru smluvního, podle něhož musí pronajímatel pečovati o to, by nájemce mohl nerušeně a beze škody používati najatého místa (§ 1096 obč. zák.) a též z důvodu § 1313 a) obč. zák. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Ručení dráhy jest v případě, o který jde, upraveno smlouvou. Ustanovuje-li § 10 všeobecných podmínek, že ze škody způsobené provozováním dráhy, ohněm, jiskrami z lokomotiv, otřesy atd., dráha neručí, plyne z toho, že za jiné zaviněné škody ručí. Slovy »provozováním dráhy« lze rozuměti jen škody způsobené přímo provozováním dráhy, nikoliv i škody při provozování dráhy mimořádně se vyskytující, poněvadž by smlouva jinak úplné vyloučení ručení byla jasně vyslovila a nebyla by uváděla, třebaže příkladmo příhody, jež při provozování jsou obvyklé a k nimž patří zajisté i oheň, který není nic mimořádného při provozování dráhy parní silou. Výkladu tomu neodporuje ani poloha vážního domku, ani nízké nájemné, protože jde právě o všeobecné podmínky, které ke zvláštnostem jednotlivého případu nepřihlížejí a

zněly by stejně, kdyby i vážní domek byl položen méně nebezpečně a kdyby nájemné bylo větší. Poněvadž jde o ručení ze smlouvy a škoda byla způsobena zřízenci dráhy, právem se odvolává první rozsudek na § 1313 a) obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání vytýká odvolacímu soudu neprávem, že vykládá právnícky mylně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) obsah odstavce 10 nájemní smlouvy. Kdyby byl správný dovolatelův výklad, že oním ujednáním mělo býti vyloučeno ručení žalovaného jako pronajímatele za jakoukoli škodu, bylo by stačilo prostě to prohlásiti, a nebylo by bývalo třeba uvéstí jen některé škody, za které stát jako pronajímatel neručí. Právě z toho, že smlouva jmenuje — jak lze souditi z přídávku »atd.«, ovšem jen příkladmo — některé škody, za něž neručí, jest souditi, že nevylučuje ručení za jiné škody, a to za takové, jež podle jich povahy, zejména co do důvodu vzniku, nelze zařaditi mezi škody ve smlouvě příkladmo vyjmenované. Tam vyjmenované škody — ohněm, jiskrami z lokomotiv, otřesy — jsou vesměs škody, které při provozování dráhy nastávají velmi často a snadno, takže vůbec nelze jim téměř zabrániti nebo by to bylo lze jen s nepoměrným nákladem. Jsou to škody, které provozování dráhy již nese samo sebou, takřka zpravidla. Jiné jsou škody, které nastávají jen mimořádně střetnutím se zvláštních okolností, jimž však lze zabrániti šetřením povinné pozornosti a pílí (§§ 1297 a 1299 obč. zák.). Jsou protikladem škod zmíněných ve smlouvě. Na ně se proto její ustanovení nevztahuje. K těmto škodám jest přičítati i škodu, o kterou jde v tomto sporu. Při řádné pozornosti a pílí nemůže se snadno státi při provozování dráhy, by při posunování bylo vymršťeno několik vagonů z kolejí, by vymršťené vagony byly vytlačeny na hliněný násep a zbořily vážní domek za ním. Škoda byla zaviněna, jak plyne z trestního rozsudku (§ 268 c. ř. s.) dokonce trestným chováním, tedy hrubým zaviněním zaměstnanců dráhy. Mohlo jí tudíž býti zabráněno, kdyby zaměstnanci byli řádně plnili své povinnosti. Opominuvše to, ručí ovšem přede vším sami za své zavinění. Ale ručí i dráha, pokud se týče stát jako vlastník dráhy za škodu jimi způsobenou, a to podle § 1096 obč. zák. pro porušení smluvního závazku, nerušiti nájemce ve vymíněném užívání a požívání. Tuto povinnost má dráha (stát) mimo jiné i při provozování podniku (železniční dopravy), v jehož řízení dala pozemek pro sporný vážní domek žalobci do nájmu. Je na dráze (státu) provozovati podnik tak, by jím ani nájemce nebyl zkrácen ve svých právech, jež mu plynou z § 1096 obč. zák. Používá-li dráha (stát), jak to při její právní povaze ostatně není jinak ani možné, k provozování svého podniku služeb třetích osob, vztahuje se její povinnost nerušiti nájemce v jeho právech, též na činnost těchto osob jednajících za ni, a ručí za jejich zavinění, jehož se dopustily při provozování jejího podniku, jako za své vlastní, neboť používá jich při provozování podniku i k plnění své smluvní povinnosti,

nerušiti nájemce v jeho nájemných právech, zejména v právu na nerušené užívání najaté věci. Věc se má podobně jako při ručení nájemce za škody pronajímateli způsobené porušením smluvních povinností, plynoucích pro nájemce, z nájemní smlouvy (§ 1111 obč. zák.). I tu ručí nájemce za škodu pronajímateli při užívání věci způsobenou, i když byla způsobena třetími osobami, trpí-li nebo trpěl-li jen užívání najaté věci těmito třetími osobami, neboť tím jich používá při plnění vlastní své smluvní povinnosti, dbáti o to, by najatá věc neutrpěla újmy, a ručí proto za jejich zavinění v užívání najaté věci jako za své vlastní. Ježto jest takto odůvodněno ručení žalovaného státu již podle § 1313 a) obč. zák., netřeba řešiti otázku, pokud by ručil i podle § 1315 obč. zák.

Čís. 10901.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 28. března 1928, čís. 44 sb. z. a n.).

Bylo-li podle §§ 1114 a 1115 obč. zák. mlčky pokračováno v nájemní smlouvě, uzavřené před 1. dubnem 1928 o místnosti podléhající ochraně nájemců, platí od tohoto dne dřívější dohoda o nájemném, dokud mimo-sporný soudce k návrhu té neb oné strany neupraví podle § 22 zák. výši nájemného jinak.

(Rozh. ze dne 25. června 1931, R I 456/31.)

Žalobkyně měla v domě žalované najatý krám od roku 1920. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na žalované vrácení činžovních přepлатků za léta 1920 až 1926. Žalovaná namítla mimo jiné započtením vzájemné činžovní pohledávky za léta 1928 a 1929. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal právem, že žalobkyni náleží pohledávka 16.090 Kč, zároveň však uznal po právu též vzájemné pohledávky žalované, namítané k započtení a přisoudil žalobkyni po odečtení těchto pohledávek jen 1441 Kč. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek ve výroku, jímž byly žalované přiznány pohledávky 7.000 Kč a 7.000 Kč a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y: Odvolání podala jen strana žalující a domáhá se jím změny napadeného rozsudku potud, pokud byly přiznány žalované straně vzájemné pohledávky 7.000 Kč a 7.000 Kč s přísl., místo 3.875 Kč a 3.875 Kč, pokud žalobkyni přiřknuty 5% úroky jen do 30. června 1929 a pokud uložena jí náhrada soudních útrat, takže napadený rozsudek ve výrocih o přípustnosti pořadu práva, o přiznání pohledávky 16.090 Kč s přísl., žalující straně a o přiznání vzájemné pohledávky 3.875 Kč straně žalované nabyt již moci práva. Jako důvod odvolací uplatněno jest jen nesprávné právní posouzení, jež shledává odvolání v právním názoru prvního soudu, že činže smluvená dne 1. října 1926 pro rok 1927 jest ve smyslu § 1114 obč. zák. směrodatná i pro léta 1928 a 1929 a že zákon o ochraně nájemníků ze dne 28. března 1928, čís. 44 sb. z. a n. připouští platnost úmluvy o vyšší činže nad meze zákonem stanovené. Odvolání nelze upřítí oprávnění. Soud první